

A fogyasztók panaszaiból kezd kirajzolódni egy új jelenség. Különösen építőipari termékek, burkolatok, szaniteráru, háztartási kis- és nagygépek értékesítése esetén a kereskedők arra igyekeznek rábeszélni a fogyasztókat, hogy ne náluk érvényesítsék jótállási- vagy kellékszavatossági követeléseiket, hanem forduljanak közvetlenül a gyártóhoz.

Véssük emlékezetünkbe: a fogyasztó nem kötelezhető arra, hogy először közvetlenül a gyártónál kopogtasson, szabadon döntheti el, hogy hibás termék esetén milyen igényérvényesítési lehetőséget választ. Ebben a döntésben igyekszünk segíteni a fogyasztónak, ezért el kell tehát mélyednünk a

A titokzatos termékszavatosság *rejtelmeiben*

A termékszavatosság különleges felelősségi szabály, egy speciális helytállási kötelezettség, amely jelentősen különbözik a közismert kellékszavatosságtól és jótállástól. A jogintézményt szabályozó teljes joganyagot a Ptk. 6:168 – 170 §-i tartalmazzák.

Termékszavatossági alapon csak fogyasztó támaszthat igényt, és kizárólag a termék előállítójával és/vagy forgalmazójával szemben, őket a Polgári Törvénykönyv összefoglalóan gyártónak nevezi.

A gyakorlatban a forgalmazó többnyire az importőr, akitől a külföldről behozott árut itthon a kereskedők továbbértékesítés céljából beszerezik.

Fogyasztó által a kiskereskedelmi forgalomban, azaz valamely vállalkozástól vásárolt ingó dolog hibája esetén a vevő követelheti a gyártótól, hogy a terméket javítsa meg, vagy – ha a kijavítás megfelelő határidőn belül a fogyasztó érdekeinek sérelme nélkül nem lehetséges – a terméket cserélje ki.

A termékhiba fogalma ebben az esetben nem azonos a Polgári törvénykönyv 6:157. §-ában, valamint a 373/2021. (VI. 30.) Kormányrendeletben szabályozott hibás, illetve nem szerződészerű teljesítés definíciójával.

Termékszavatosság esetén nincs a fogyasztók javára hibás teljesítési vélelem, azaz a vita során nem abból a feltételezésből kell kiindulni, hogy a fogyasztó általi beszerzés időpontjában a hibákat vagy a hiba okát a termék már tartalmazta.

Ha a gyártó a termék hibáját nem ismeri el, a fogyasztó kérelmére indult eljárásban azt kell bizonyítani, hogy a termék a szabványoknak, **a forgalombahozatalkor** hatályos minőségi követelményeknek, **a gyártó által közzétett termék tanúsítványban közzét paramétereknek megfelelő-e**, vagy rendelkezik-e a gyártó által adott leírásban szereplő tulajdonságokkal. Az áru akkor hibás, ha ezeknek az előírásoknak nem felel meg. Az előírások között pedig akadnak olyan meghatározások is, hogy pl. 1000 db burkolólapból 5-10 hibás db megengedettnek minősül.

Termékszavatossági igényt a termék **forgalomba hozatalától számított** kétéves jogvesztő határidőn belül lehet érvényesíteni. A hibát az észleléstől számított maximum 2 hónapon belül be kell jelenteni.

Önmagában a hiba két hónapon túli közlése nem eredményez jogvesztést, a késeledelemből eredő kárt azonban – pl. további állagromlás – a fogyasztónak kell viselnie.

Ez az a pont, ahol meg kell állnunk. A vásárlók túlnyomó többsége abban a téves feltevésben van, hogy a forgalombahozatal időpontja az a nap, amikor ő a terméket az üzletben megvásárolta, vagy a megrendelt árut a fuvarostól átvette. Ez azonban nem így van!

A forgalombahozatal napja az a nap amikor a termék eljutott a kiskereskedőhöz, kikerült az előállító, illetve a nagykereskedő, vagy az importőr raktárából, vagyis amikor a nagykereskedő elkezd teríteni az árut a kiskereskedelmi láncok felé. Ezt követően a termékszavatossági felelősséggel tartozó gyártónak a termék

felett ellenőrzési lehetősége nincs. Nem lehet ugyanis olyan időszakban történetekért felelősséget telepíteni rá, amikor bármilyen más hatásból eredően sérülhetett, károsodhatott az áru.

A fogyasztó tehát nemigen ismerheti azt az időpontot, amikor a gyártó a terméket kiskereskedelmi forgalomba hozta, bár a gyártás időpontja a csomagoláson többnyire fel van tüntetve.

Ugyancsak nehéz feladat fölmutatni az adott termékre vonatkozó szabványokat, annál is inkább, mert a szabványokat tartalmazó könyvek szerzői jogvédelem alatt állnak és az interneten szabadon nem elérhetők. Laikusnak nehezen értelmezhetők a bonyolult műszaki paramétereket tartalmazó, a vállalkozások által közzétett terméktanúsítványok.

Savány vigasz az, hogy amennyiben a terméknek a szabványoktól vagy a terméktanúsítványtól való eltérése bizonyítást nyert, a vállalkozásnak szinte lehetetlen kimentenie magát a felelősség alól. A gyártó ugyanis csak akkor mentesül a termékszavatossági kötelezettség alól, ha bizonyítja a következő három feltétel valamelyikét:

1. A terméket nem üzleti tevékenysége vagy önálló foglalkozása körében gyártotta vagy forgalmazta. A valóságban aligha képzelhető el, hogy térkövet játékgyártól vennénk.
2. A termék forgalombahozatalának időpontjában a hiba a tudomány és a technika állása szerint nem volt felismerhető. Ennek a feltételnek az elemzéséről alighanem doktori disszertációt lehetne írni.
3. A termék hibáját jogszabály vagy kötelező hatósági előírás alkalmazása okozta. No, ezt az esetet is elég nehéz józan paraszti ésszel elképzelni.

Nem ment át a köztudatba az sem, hogy termékszavatossági igény alapján kizárólag javítás vagy csere követelhető. Pedig ez logikus, hiszen a fogyasztó nem áll szerződéses jogviszonyban a gyártóval, amiből egyértelműen következik, hogy nem kérhet tőle árleszállítást, vele szemben el sem állhat a szerződéstől, nem követelheti vissza a vételárat. A vételárat ugyanis nem neki, hanem a kiskereskedelmi forgalomban a terméket eladó vállalkozónak fizette ki.

A kormányrendelet tartalmaz azonban egy fontos szabályt, amely végső soron a fogyasztók érdekét is szolgálja és a gyártókra és az importőrökre is vonatkozik. Nevezetesen azok a kereskedők, akik a fogyasztók hibás teljesítés miatti követeléseit teljesítik, jogosultak arra, hogy az értékesítési láncban őket megelőző, a hibáért felelős harmadik személlyel szemben visszakereseti igényt érvényesítsenek a közöttük létrejött korábbi megállapodás, illetve a polgári jog szabályai szerint. A gazdasági élet szereplőinek ezt a jogosultságát, illetve adott esetben kárviselési kötelezettségét az Európai Unión belül valamennyi tagállam jogrendszere tartalmazza.

A fogyasztó akkor jár el helyesen, ha kötelező vagy önkéntes jótállás esetén jótállási igényt, ha a termékre nincs jótállás, akkor kellékszavatossági igényt nyújt be. Ez esetben a vásárlás időpontja biztosan megállapítható, a fogyasztónak pedig nagy segítségére van a hibás teljesítési vélelem.

Záró akkordként maradt a költői kérdés. Érdemes-e a fogyasztónak a forgalombahozatal napja után nyomoznia, és terméktanúsítványok, műszaki leírások paramétereit értelmeznie?

Az olvasó most már biztosan tudja a választ.

dr. Herjavec Klára

a Veszprém Vármegyei Békéltető Testület elnöke

A Békéltető Testület elérhetőségei:

Cím: 8200 Veszprém, Radnóti tér 1. (Fsz. 115-116.)

Tel.: +36-88-814-121 (H-CS délelőtt) +36-88-814-111 (VKIK titkárság)

E-mail: info@bekeltetesveszprem.hu

Web: www.bekeltetesveszprem.hu

Hivatali kapu: 262219313, VKIKBT

Elektronikus ügyintézés: www.epapir.gov.hu